

УДК 338:336.65

Гапчич Д.М.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту,
Полтавський інститут економіки і права

ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ТА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

THE FORMATION OF THE COMPLEX DEVELOPMENT PROGRAM OF UKRAINE BANKING SYSTEM AS A FACTOR OF ENSURING THE STABLE FUNCTIONING OF NATIONAL FINANCIAL SYSTEM AND FINANCIAL SECURITY

У статті розглянуто основні етапи програми розвитку банківської системи України. Зазначено прийоми, методи та внесено пропозиції щодо розбудови в Україні стійкої, прозорої, конкурентоспроможної банківської системи, яка б сприяла довгостроковому економічному зростанню країни, її фінансовій безпеці, була здатна і готова без загрози національним інтересам інтегруватися у світовий економічний простір.

Ключові слова: банківська система, банківський менеджмент, фінансово-грошова система, фінансова безпека, економічне зростання, фінансовий ринок.

В статье рассмотрены основные этапы программы развития банковской системы Украины. Указаны приемы, методы и внесены предложения относительно развития в Украине устойчивой, прозрачной, конкурентоспособной банковской системы, которая способствовала бы долгосрочному экономическому росту страны, ее финансовой безопасности, была способна и готова без угрозы национальным интересам интегрироваться в мировое экономическое пространство.

Ключевые слова: банковская система, банковский менеджмент, финансово-денежная система, финансовая безопасность, экономический рост, финансовый рынок.

The article deals with the basic stages of the program of the banking system of Ukraine. Specifically these techniques, methods and proposals for sustainable development, boundaryless and competitive banking system of Ukraine that would facilitate the long-term economic growth of the country, its financial security and could be able and ready without endangering the national interest to integrate into the global economy.

Keywords: banking system, banking management, financial-monetary system, financial security, economic growth, financial market.

Постановка проблеми. Інтеграція фінансової системи України у світовий фінансовий простір зумовлює необхідність детальнішого дослідження особливостей регулювання та управління діяльністю банківської системи в умовах глобалізації фінансових ринків, оскільки стабільна банківська система, по-перше, є гарантом фінансової безпеки держави, а по-друге, свідчить про сталість грошових відносин між фізичними особами та кредитними установами, що принаймні може свідчити про певну запоруку власного фінансового майбуття, що й підтверджує актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо розвитку банківського менеджменту досліджували Головка А.Т., Грушко В.І., Денисенко М.П., Любунь О.С., Кириченко О.А., Гіленко І.В., Роголь С.Л., Васюренко О.В., Мерещяков А.А., Лаврушин О.І. та ін. Вони обґрунтовували роль банківської системи та банківського менеджменту у забезпеченні фінансової стабільності економіки, напрями розвитку правової бази та інфраструктури банківської діяльності. Питання економічної та фінансової безпеки були у центрі уваги таких вітчизняних учених, як Барановський О.І., Варналій З.С., Власюк О.С., Гальчинський А.С., Губський Б.М., Ермошенко М.М., Мунтіян В.І., Пирожков С.І., Сухоруков А.І., Шлемко В.Т. та ін.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в аналізі сучасного стану банківської системи України, оцінці рівня банківського менеджменту та визначенні взаємозв'язку і ролі останнього у забезпеченні фінансової безпеки держави, а також у виявленні, характеристиці і систематизації загроз, що постають у банківській сфері України, для розробки адекватних заходів щодо забезпечення належного рівня безпеки банківської сфери та фінансової безпеки держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поступове включення України до процесів глобалізації світової економіки та її становлення як незалежного суб'єкта міжнародної економічної діяльності все більшою мірою підпадає під вплив зовнішніх економічних чинників, який притаманний усім елементам економічної взаємозалежності країн. Унаслідок цього більшого поширення набувають такі поняття, як економічна та фінансова безпека держави, їх роль у дотриманні стабільного функціонування всієї економічної системи держави та залучення до світових інтеграційних процесів. Ізоляція для України неминуче загрожує втраченою темпів економічного та соціального розвитку, поширенням бідності.

У сучасних умовах фінансова безпека є такою, що визначає національну безпеку в цілому, і велику роль

в її забезпеченні відіграє саме банківська безпека. Розвиток банківської системи визначає перспективу забезпечення стійкості фінансово-грошової системи. Стабільність банківської системи є головною домінантою ефективного здійснення грошово-кредитної та фінансової політики держави. Забезпечення стабільності банківської системи має враховувати весь комплекс проблем, пов'язаних із розвитком національної економіки на основі використання фінансово-грошового інструментарію.

Під банківською діяльністю у визначенні банківського менеджменту розуміється діяльність банку для одержання прибутку. Змістом банківської діяльності є забезпечення банківського процесу всіма необхідними ресурсами й організація технологічного циклу в цілому.

Банківська сфера потребує такого стилю роботи, в основі якого лежать постійний пошук нових можливостей, уміння залучати й використовувати для вирішення поставлених завдань ресурси з найрізноманітніших джерел, домагаючись підвищення ефективності й одержання максимально можливого результату за мінімальних витрат.

Визначення цілей діяльності банку на найближчу і подальшу перспективи – це основне в менеджменті. Управління шляхом постановки цілей здійснюється з урахуванням оцінки потенційних можливостей банку і забезпечення їх відповідними ресурсами [4].

Сьогодні головною метою розвитку банківської системи України є розбудова в Україні стійкої, прозорої, конкурентоспроможної банківської системи, яка б сприяла довгостроковому економічному зростанню країни, її фінансовій безпеці, була здатна і готова без загрози національним інтересам інтегруватися у світовий економічний простір.

Для досягнення поставленої мети необхідне виконання таких основних цілей:

- забезпечення стійкості банківської системи;
- забезпечення прозорості (транспарентності) банківської системи;
- підвищення конкурентоспроможності банківської системи.

Після виконання основних цілей наступним етапом розвитку банківської системи України буде вихід українських банків на міжнародні фінансові ринки як рівноправних гравців.

Основними напрямками діяльності Національного банку України на 2010–2017 рр. із подолання проблем розвитку банківської системи України є: 1) підвищення рівня капіталізації банківського сектору; 2) підвищення якості та конкурентоспроможності банківських послуг; 3) поширення міжнародних стандартів корпоративного управління; 4) впровадження та розвиток ризик-менеджменту; 5) забезпечення захисту прав кредиторів і вкладників.

Завдання в напрямі підвищення рівня капіталізації банківського сектору: 1) залучення до банків додаткового акціонерного капіталу; 2) розроблення банками планів підвищення рівня капіталізації з урахуванням зростання обсягів активних операцій; 3) покращення якості капіталу та забезпечення достатнього рівня покриття капіталом ризиків, що приймаються банками; 4) стимулювання капіталізації прибутку в банках, зокрема шляхом удосконалення оподаткування

банків; 5) удосконалення методики розрахунку обсягів і нормативів регулятивного капіталу та нормативів ризику; 6) впровадження обов'язкового котирування та продажу банками власних акцій на відкритому фінансовому ринку (визначеній фондовій біржі).

Завдання у напрямі підвищення якості та конкурентоспроможності банківських послуг: 1) активізація процесів консолідації банків; 2) розвиток структури банківського сектору в напрямі оптимального поєднання великих банків із розгалуженою мережею філій, регіональних і спеціалізованих банків для наближення до населення повноцінних банківських офісів; 3) увага до питань забезпечення надійності банківських автоматизованих систем, їх резервування (дублювання), а також розроблення ефективних планів відновлення безперебійного функціонування зазначених систем у разі негативної дії на них зовнішніх факторів; 4) створення інноваційних умов для застосування електронних банківських технологій; 5) підвищення освітнього рівня персоналу банків; 6) стимулювання розвитку факторингу та лізингу; 7) створення умов для суттєвого розширення безготівкових розрахунків в економіці шляхом заміщення готівкових розрахунків на безготівкові платіжні інструменти через запровадження сучасних технологій оплати праці, виплати пенсій тощо, а також збільшення масштабів здійснення населенням платежів за товари і послуги в безготівковій формі, зокрема розрахунки пластиківими картками; 8) стимулювання банківського обслуговування малого та середнього бізнесу, населення, розвиток нових сегментів ринку банківських послуг, які орієнтовані на надання їх широкого спектру, зокрема роздрібного споживчого кредитування та іпотеки.

Завдання у напрямі поширення міжнародних стандартів корпоративного управління в банках: 1) перетворення банків на відкриті акціонерні товариства через установлення обмежень на здійснення деяких банківських операцій під час видачі ліцензії банкам, які створюються у формі закритого акціонерного товариства, зокрема на приймання депозитів, відкриття та ведення рахунків фізичних осіб; 2) забезпечення наявності власної концепції (стратегії) розвитку та управління банком; 3) підвищення рівня відповідальності керівників і власників банку за його безпечність і стабільність; 4) внесення до законодавства змін, які надають Національному банку України право встановлювати вимоги щодо професійної придатності та ділової репутації керівників банків; 5) підвищення вимог до кваліфікаційного (професійного) рівня членів спостережних (наглядових) рад банківських установ та запобігання конфлікту інтересів; 6) розширення Національним банком України переліку та посилення вимог до змісту публічної інформації (про власний фінансовий стан, власників, структуру управління, якісні характеристики менеджменту, основні інвестиції тощо); 7) запровадження проведення Національним банком України оцінок якості корпоративного управління; 8) підвищення ефективності системи внутрішнього контролю; 9) підвищення якості внутрішнього і зовнішнього аудиту, у тому числі за рахунок забезпечення належної реалізації Міжнародних стандартів аудиту, об'єктивної сертифікації зовнішніх аудиторів, сприяння удосконаленню процесів їх навчання; 10) підвищення захисту прав міноритарних акціонерів;

11) продовження роботи з адаптації нормативно-правової бази України з питань діяльності банків до вимог законодавства Європейського Союзу та Базельського комітету, зокрема розроблення (доопрацювання) та прийняття Закону України «Про корпоративне управління» [5].

Завдання у напрямі розвитку ризик-менеджменту: 1) вдосконалення систем управління ризиками; 2) забезпечення постійного моніторингу ризиків для ефективного функціонування систем управління і внутрішнього контролю, запобігання прийняттю правлінням і працівниками банків неконтрольованих і нерегламентованих рішень, пов'язаних із банківськими ризиками; 3) подальше наближення зовнішнього аудиту банків до вимог стандартів аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC); 4) удосконалення методики розрахунку створення банками резервів на покриття їх ризиків; 5) підтримка формування кредитних бюро та забезпечення ефективної системи збереження та використання інформації кредитних історій, обмін інформацією; 6) поліпшення правових умов функціонування ринку похідних фінансових інструментів, що набуває істотного значення для розвитку ринку банківських послуг; 7) забезпечення нормативно-правового регулювання синдикованого кредитування для забезпечення чіткого розподілу ризиків; 8) удосконалення системи банківського нагляду і регулювання та її структури; 9) поступове запровадження диференційованих ставок регуляторного збору як стимулюючої системи щодо підвищення якості управління ризиками в банках – учасниках фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Завдання у напрямі забезпечення захисту прав кредиторів і вкладників: 1) удосконалення порядку розкриття у звітності публічної інформації банків щодо їх власників і найбільших акціонерів, створення правових механізмів протидії встановленню недобросовісними особами контролю над банками; 2) встановлення критеріїв оцінки ділової репутації засновників банку та підвищення вимог до покупців акцій банків (власникам банків, які своїми діями призвели до банкрутства або ліквідації банку, не вживши заходів щодо їх фінансового оздоровлення в передбачені законом терміни після відкликання ліцензії на здійснення банківських операцій, буде заборонено виступати засновниками (учасниками) банків протягом 10 років); 3) забезпечення сприятливих умов для розвитку сучасних форм кредитування, включаючи споживче кредитування, з одночасним удосконаленням механізму захисту прав кредиторів і споживачів банківських послуг; 4) сприяння формуванню ефективної системи зберігання та використання кредитних історій; 5) сприяння створенню інституту корпоративних ліквідаторів; 6) сприяння становленню широкої мережі рейтингових агентств як незалежних оцінювачів фінансового стану банків та їх ризиків; 7) ініціювання змін до законодавства у зв'язку з наявністю труднощів у реалізації майнових прав, що знаходяться у заставі, шляхом уступки права за законом та в примусовому порядку виконавчою службою; 8) внесення змін до законодавства, згідно з якими мораторій на задоволення вимог кредиторів повинен вводитися не раніше публікації про порушення справи про банкрутство; 9) спрощення та уніфікація процедури звернення стягнення на предмет застави та задоволення забезпечених заставою вимог

кредиторів; 10) сприяння практичному застосуванню позасудових процедур звернення стягнення на нерухоме майно, що є предметом застави, шляхом надання права заставодержателям укладати нотаріально посвідчені правочини із заставодавцями – юридичними особами в будь-який момент дії зобов'язання, а не лише після виникнення підстав для звернення стягнення на заставлене майно; 11) вдосконалення системи реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обмежень; 12) забезпечення реалізації публічного доступу до Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб – підприємців для надання можливості кредиторам отримувати необхідну інформацію стосовно державної реєстрації юридичної особи, її керівників, які мають право підпису та власників юридичної особи; 13) вдосконалення та нормативне врегулювання процедури злиття та приєднання банків; 14) установлення чітких єдиних вимог і переліку документів, які надають банки під час реєстрації філій та інших структурних підрозділів; 15) удосконалення механізмів ліквідації банків, в яких відкликано ліцензії на здійснення банківських операцій; 16) уведення в практику публікації Національним банком України щорічного звіту про розвиток банківської системи; 17) внесення змін до Закону України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» стосовно його фінансування для підвищення капіталізації та фінансової спроможності Фонду; 18) розширення учасників системи гарантування вкладів через залучення до неї Ощадного банку України [3].

Успішне виконання намічених завдань дасть змогу досягти стратегічних цілей.

Індикаторами впровадження стратегії мають стати: 1) відношення активів до ВВП; 2) відношення балансового капіталу до ВВП; 3) відношення кредитів до ВВП; 4) показники індексів економічної свободи та конкурентоспроможності, які стосуються розвитку банківської системи.

Потребує ґрунтовного опрацювання проблема доцільності створення єдиного регуляторного органу фінансового сектору, який би об'єднав в одну структуру Національну комісію із цінних паперів та фондового ринку та відповідні департаменти Національного банку України.

Процеси глобалізації, що відбуваються у світі, призводять до універсалізації фінансових послуг, вимагають забезпечення всіх сфер регулювання за єдиними правилами. Проте, враховуючи сучасні економічні умови, існують причини, що вказують на передчасність створення єдиного регуляторного органу. До таких причин належать:

– незавершеність перебудови банківської системи. Необхідно провести роботу з підвищення рівня капіталізації банків, створення умов для розширення ресурсної бази, яка б відповідала вимогам економіки України, впровадження стандартів корпоративного управління банками, зокрема прозорості їх діяльності. Передача функції банківського нагляду іншому органу в середньостроковій перспективі зведе нанівець завдання, поставлені в зазначених напрямках;

– невідповідний рівень розвитку різних сегментів фінансової та банківської систем. Кошти, що можуть бути спрямовані на заходи, які сприяють прискоренню економічному зростанню, нині акумульовано в банківському секторі. Фондовий ринок не відіграє зна-

чної ролі в економіці, а пенсійна реформа лише тільки намагається робити свої перші кроки. Створенню єдиного регуляторного органу має передувати досягнення однакових за рівнем розвитку різних складників фінансової системи;

– нині лише НБУ має достатню матеріально-технічну базу, розвинену інфраструктуру та сучасні інформаційні технології, які дають можливість контролювати діяльність банківських установ на щоденній основі, а також висококваліфікований персонал для забезпечення ефективного банківського нагляду.

Відокремлення на даному етапі функції банківського нагляду також вплине на ефективність проведення грошово-кредитної політики, а отже, на здатність Національного банку України забезпечити виконання свого головного конституційного завдання – забезпечення стабільності національної валюти України. Грошово-кредитна політика здійснюється Національним банком України через використання відповідних монетарних інструментів і механізмів, які впливають на діяльність банків щодо здійснення ними активних і пасивних операцій. За таких умов виділення банківського нагляду в окрему структуру призведе до процедурних ускладнень під час здійснення відповідних монетарних операцій, а також підвищить ступінь їх ризику.

Створенню єдиного регуляторного органу має передувати робота з уніфікації та консолідації законодавства у фінансовій сфері, формування цілісного погляду на фінансову систему з боку всіх регуляторів фінансового ринку, а саме Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національного банку України, а також поширення елементів мегарегулювання на наявну наглядову практику [2].

Нині актуальним і доцільним є створення Координаційної ради регуляторів для забезпечення поглиблення співпраці між регуляторами фінансового ринку, обміну інформацією та вироблення спільних рішень для розв'язання проблем фінансового ринку, які стосуються всіх його сегментів.

Зважаючи на це, у довгостроковій перспективі можливий перехід до визначення механізмів об'єднання наглядових функцій у рамках єдиного регуляторного органу в країні.

Основним принципом удосконалення системи регулювання банківської діяльності і банківського нагляду на період до 2017 р. є впровадження стратегії активної ролі банківського нагляду, орієнтованого на виявлення проблем у діяльності банку на ранніх стадіях їх виникнення та своєчасного реагування Національного банку України для їх запобігання та уникнення кризових явищ або пом'якшення їх впливу на економіку. Передбачається подальше впровадження міжнародних норм і досвіду з урахуванням особливостей організації і функціонування ринку банківських послуг в Україні. Для наближення банківської системи України до міжнародних стандартів і підвищення безпеки банківської діяльності Національним банком України продовжується робота з впровадження ключових документів Базельського комітету з банківського нагляду [5].

У напрямі продовження впровадження процесу нагляду на основі оцінки ризиків передбачається сприяти розвитку ризику орієнтованих підходів у банківському нагляді, що включають оцінку кількісних характеристик ризику та якості управління ризиками

як на рівні індивідуального банку, так і банківської системи в цілому, що сприятиме підвищенню надійності та стабільності банківської системи України.

Розвиток підходів, орієнтованих на ризик, у банківському нагляді здійснюватиметься шляхом: 1) перенесення акценту під час проведення інспекційних перевірок правильності здійснення банківських операцій на оцінку ризиків, що виникають у результаті їх здійснення; 2) зосередження нагляду за діяльністю банків на оцінці кількісних характеристик ризиків та якості управління ризиками; 3) переходу від оцінки подій діяльності банку, що сталися в минулому, на прогнозування розвитку банку та притаманних йому ризиків; 4) упровадження нагляду за діяльністю банків на консолідованій основі, включаючи оцінку ризиків, що виникають через взаємини в межах банківських груп, холдингів тощо та мають наявний та/або потенційний вплив на об'єкт банківського нагляду (банк); 5) продовження роботи, спрямованої на підвищення розміру, якості банківського капіталу та його адекватності рівню ризиків, що приймаються банком [2].

Подальший розвиток процесу консолідованого нагляду здійснюватиметься у напрямках визначення складу консолідованих груп, удосконалення складу консолідованої звітності і забезпечення її достовірності, розроблення процедур аналізу впливу учасників консолідованої групи на діяльність банку та показники його консолідованої звітності як під час здійснення безвізійного (документарного) нагляду, так і під час проведення інспекційних перевірок.

Для забезпечення служби банківського нагляду інформацією про організаційну структуру консолідованої групи, що є важливою передумовою організації консолідованого нагляду, передбачається розширення повноважень Національного банку України з отримання інформації, що дає змогу скласти повне уявлення про структуру консолідованої групи та її власників.

Зміцнення процедур санації, реорганізації та ліквідації банків забезпечить ефективний захист інтересів кредиторів і вкладників банків та здійснюватиметься у таких напрямках: 1) удосконалення процедури ліквідації банків, у тому числі продажу майна (активів) банку, що ліквідовуються; 2) забезпечення нормативного регулювання процесу реорганізації банків; 3) підвищення ефективності технологій (процедур) санації банків, зокрема вдосконалення методичних рекомендацій щодо визначення критеріїв проблемності в діяльності банків і нормативне врегулювання порядку продажу банків у разі призначення тимчасової адміністрації, створення інституту кризових менеджерів (тимчасових адміністраторів і ліквідаторів); 4) забезпечення своєчасного реагування органів банківського нагляду на погіршення проблем банку для локалізації наслідків неефективного управління банком.

Національний банк України сприятиме внесенню змін до законодавства України щодо розширення повноважень служби банківського нагляду в роботі з банками, діяльність яких потребує посиленого нагляду відповідно до рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду.

Вдосконалення регулювання і нагляду за діяльністю банків у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму буде здійснюватися з ураху-

ванням міжнародних стандартів, досвіду та практики застосування відповідного законодавства. Для цього вживатимуться заходи щодо поступового запровадження банками систем фінансового моніторингу, які би базувалися на забезпеченні виявлення, оцінці та ефективному управлінні ризиками, визначеними стандартами Базельського комітету з банківського нагляду «Знай свого клієнта» [1].

Водночас буде посилено нагляд за результатами впроваджених банками процедур внутрішнього контролю, спрямованих на запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, у тому числі шляхом забезпечення спеціалізації інспекторів та введення разом з інспекційними перевітками системи дистанційного контролю над ефективністю здійснення банками заходів із фінансового моніторингу.

Важливим елементом політики Національного банку України щодо запобігання використанню банківської системи для легалізації злочинних доходів і фінансування тероризму буде також забезпечення прозорості в діяльності банків, недопущення до управління або володіння істотною участю в банках осіб, що не мають бездоганної ділової репутації, та запобігання залученню до капіталів банків коштів, джерела походження яких неможливо встановити.

Приведення організаційної структури банківського нагляду у відповідність до нових наглядових підходів і процесів планується здійснити за результатами визначення вимог щодо забезпечення послідовності наглядових процесів і функцій, усунення дублювання функцій центрального апарату та територіальних управлінь. Зокрема, планується запровадження нових форм організації процесів безвиїзного нагляду та виїзного інспектування шляхом перерозподілу функцій між центральним апаратом і територіальними управліннями та запровадження практики інституту кураторів системних (найбільших) банків на постійній основі.

Банківська система, яка є частиною фінансової системи, знаходиться під взаємним впливом її складників. Для подальшого успішного розвитку банківської системи передусім має бути визначена стратегія розвитку фінансової системи України в цілому.

У рамках зазначеної стратегії на подальше зміцнення банківської системи України мають бути спрямовані зусилля всіх гілок влади. Розвиток банківської системи і виконання нею основних цілей та головних завдань залежать від того, чи буде здійснено урядом: забезпечення сталого розвитку економіки держави; реалізація ефективної макроекономічної політики, яка передбачає збалансовану та зважену фіскальну політику; координація дій державних органів стосовно фінансової системи; розвиток усіх сегментів фінансових ринків; удосконалення та адаптація банківського законодавства України до вимог законодавства Європейського Союзу та Базельського комітету з банківського нагляду, вдосконалення методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до вимог Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Влив іноземного капіталу є важливим чинником розвитку банківського сектору України. Іноземний капітал забезпечує просування на ринок банківських послуг сучасних технологій, нових фінансових продук-

тів, підходів персоналу до ведення банківської справи, сприяє підвищенню культури корпоративного управління в кредитних організаціях, розвитку конкуренції між ними. Активізація діяльності іноземних банків на території України дасть змогу збільшити потенційні можливості щодо обсягів кредитів, які можуть отримати українські виробники, розширить спектр банківських послуг, сприятиме підвищенню ефективності роботи українських банків.

Для забезпечення уникнення можливих ускладнень у сфері банківського нагляду в разі допуску філій іноземних банків має передувати робота із укладення угод з наглядовими органами країн, звідки походять банки, які б передбачали зобов'язання наглядових органів країн місцезнаходження материнських банків щодо здійснення нагляду за їх філіями на території України та обміну інформацією.

У короткостроковій перспективі існує висока ймовірність активізації іноземного банківського капіталу, зокрема збільшення в Україні кількості банків з іноземним капіталом. Цьому сприятиме здійснення Україною кроків у сфері адміністративної, політичної, судової і податкової реформ щодо гармонізації національного законодавства до вимог Європейського Союзу.

Режим допуску іноземного капіталу в банківський сектор буде орієнтований на розвиток ринкових відносин і конкуренції в ньому. Національним банком має бути відпрацьований цілісний комплекс (спеціальна програма) заходів для регулювання доступу іноземних банків до українського ринку банківських послуг із метою ефективного використання їх інвестиційного потенціалу та нівелювання негативних наслідків для розвитку вітчизняної банківської системи. У результаті учасники ринку незалежно від походження капіталу усвідомлюватимуть себе українськими банками, що працюють на розвиток держави Україна.

Нині участь держави в капіталі банків має тенденцію до скорочення. У середньостроковій перспективі, враховуючи стан економіки і ступінь розвитку фінансової системи в цілому, держава буде зберігати державні банки та підвищувати їх капіталізацію. Для цього в Державному бюджеті мають бути передбачені кошти для збільшення статутного капіталу державних банків.

Державні банки мають дотримуватися визначеної державою дивідендної політики.

В Україні існує гостра необхідність удосконалення організації ощадної справи за європейською, насамперед німецькою, моделлю. Ощадна справа повинна залишатися у сфері впливу переважно державної фінансової політики. Це потребує розроблення та прийняття Верховною Радою спеціального закону «Про ощадну справу в Україні».

Висновки з проведеного дослідження. Внаслідок інтеграції фінансової системи України у світовий фінансовий простір наша держава все більшою мірою підпадає під вплив зовнішніх економічних чинників. За таких умов усе більшої актуальності набуває забезпечення як економічної, так і фінансової безпеки держави та підвищення їх ролі в дотриманні стабільного функціонування всієї економічної системи країни.

Сьогодні немає змоги протистояти процесам глобалізації у фінансовій сфері, але можна й потрібно протистояти і протидіяти впливу негативних факторів, притаман-

них цим процесам на нинішньому етапі їх розвитку. За умов динамічних змін у сучасних соціально-економічних системах саме стабільність і надійність банківської системи, вдосконалення банківського менеджменту та зміцнення його стратегічного складника можуть забезпечити фінансову безпеку державі. Незважаючи на високий рівень відкритості економіки України, банківська сфера поки що не витримує конкуренції із закордонними банками, тому не може вважатися готовою до інтеграції у світову банківську систему. Через недосконалість банківського менеджменту виникають такі основні проблеми, як мала потужність, низький рівень довіри до комерційних банків, недосконалість державного регулювання банківської сфери. За певних умов ці

проблеми перетворюються на серйозні загрози безпеці банківської системи та фінансової безпеки країни.

Отже, для того щоб вітчизняна банківська система мала високий (достойний) рівень діяльності, який забезпечує стабільність роботи банку в умовах непередбачуваних і незалежних від нього змін на фінансовому ринку, потрібно всім ланкам державного апарату управління уніфіковано підійти до усунення недоліків банківського менеджменту України. Таким чином, кожен банк матиме можливість ефективно функціонувати та використовувати можливості зовнішніх обставин, сприяючи стабільній роботі всієї банківської системи, а отже, і буде запорукою фінансового майбутнього, гарантом фінансової безпеки держави.

Список використаних джерел:

1. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : [монографія] / О.І. Барановський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 759 с.
2. Васюренко О.В. Банківський менеджмент: [посібник] / О.В. Васюренко. – К. : Академія. 2009. – 320 с.
3. Економічна безпека держави. Збірник нормативно-правових актів України / Т.Т. Ковальчук, З.С. Варналій, В.В. Фещенко, О.В. Сидорчук ; Міжвідомча комісія з питань фінансової безпеки при Раді національної безпеки і оборони України. – К., 2009. – 106 с.
4. Банківський менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.refsua.com/referat-7316-1.html>.
5. Належне ставлення банків до клієнтів (стандарті Базельського комітету банківського нагляду) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_333.